

Az európai fapiac 1984. évi kilátásai

Kivonat a szerzőnek az EGB Fabizottsága 41. üléséről készült jelentéséből

A FAO/EGB Fabizottsága 1983. október 10—15-ig Genfben tartotta 41. ülését. Az ülésnek központi témája az európai fapiac alakulásának megvitatása volt, amellelt nagy figyelmet fordított a faipar szerkezeti változására és az erdőkkel szemben fokozódó környezeti, illetve egyéb abiotikus ártalmakra is.

Általános helyzet

Az 1982. év végén és 1983-ban a gazdasági fellendülés megkezdődött, illetve folytatódott Észak-Amerikában és egyes Nyugat-európai (elsősorban Angliában, NSZK-ban és Svédországban) országban. Észak-Amerikában 1983 közepéig a gazdaságnövekedés dinamikus volt, majd mérséklődött. A Nyugat-európai országokban a gazdaságnövekedés nem volt általános. Észak-Amerikában a gazdaságnövekedést elsősorban a lakásépítés felfutása váltotta ki, amelynek ütemét csökkenőnek minősítik. 1984-re az USA-ban a kamatlábak az 1983. évi szint körül alakulnak, ami megegyezik az állam inflációs és munkaerő-foglalkoztatási politikájával. Az USA-ban a munkanélküliség csökkent, de a Nyugat-európai országokban változatlanul magas annak száma. A kelet-európai országokban a gazdaságnövekedés alatta maradt az 1981—85-re tervezettnek. A SZU-ban a gazdaságnövekedés 1983. I. félévében felgyorsult. A fabizottság megítélése szerint Észak-Amerikában a gazdasági fellendülés folytatódik. Nyugat-Európában csak ott várható a gazdaság további fejlődése, ahol annak jelei már 1983-ban is tapasztalhatók voltak.

Az erdészeti — faipari termékek piacán szerény élénkülés várható. Egyes termékek termelésén minimális a nyereség, illetve veszteség van, ez utóbbi miatt nem nő a termelés. Egyes termékekben — a reális szükségletekhez viszonyítva — jelentős többletkapacitás van. A fatermékszükséglet növekedése elsősorban a lakásépítéssel összefüggő termékekben jelentkezik.

A fatermékek várható piaci helyzete 1984-ben

A bizottság úgy ítélte meg, hogy a fapiac kedvező irányba fejlődött, a háromévi csökkenő tendenciát 1983-ban élénkülés váltotta fel. A kereslet élénkülését illetően azonban több szakértő óvatosságra intett.

Fenyő fűrészáruban a kilátások biztatóak. A nyugati exportőrök tartanak a szovjet export növekedésétől, de a szovjet export elsősorban — a szovjet delegáció véleménye szerint — a szocialista országok felé irányul. A finn fűrészipar még jelenleg is nehéz helyzetben van, mert az elmúlt években számottevően csökkent a nyereség az iparban. A fűrészáru-termelők ezért nem hajlandók magasabb rönkárát fizetni, így az erdőtulajdonosok nem növelik az exportlehetőségek méntékeig a fakitermelést. Rönkhiány miatt több fűrészüzem állt hosszabb-rövidebb ideig. Az előző évhez viszonyítva 1983-ban Svédországban 731 em³-rel, Finnországban csak 123 em³-rel nőtt a kivitel. Az importőrök nem törekednek a magas készletekre, mivel az árukinálatban nőtt a mesterségesen szárított termékek volumene. Nő az afrikai térség faigénye. Az 1984. évi fenyő fűrészáru piac kiegyenlítettébb lesz, mint az 1983. évi. A termelés és a felhasználás mérsékelt növekedése mellett az import-export forgalom alig változik. Olaszország a behozatal további mérséklésére törekszik.

A lombos fűrészáru termelés és a felhasználás kismértékű növekedése 1983-

ban elsősorban a készletek emelését eredményezte. A kereslet csak a jó minőségű termékekből jelentkezett. 1984-ben a piaci helyzetre az alábbiak lesznek hatással:

- Franciaország, Csehszlovákia és Jugoszlávia jelentősen növeli kivitelét;
- az amerikai lombos fűrészáruexport egyre drágább lesz az európai vevők számára, a \$-árfolyam és a belföldi áremelkedés miatt;
- a jó minőségű termékek piaca élénkül, a gyengébb minőségű áru eladása egyre nehezebb lesz;
- az exóta fűrészáru vásárlására egyre feldolgozottabb formában lesz csak lehetőség, a termelők árbevételének növelése érdekében és a lakosság foglalkoztatási gondjainak enyhítése céljából;
- Európa lombos fűrészáru felhasználásának mérsékelt növekedése a trópusi fafajokban jelentkezik;
- 1983-ban igen jelentősen megnőtt Anglia és Hollandia lombos fűrészáru behozatala, de ezek az államok 1984-re — az igen magas 1983-as szinthez viszonyítva — már néhány százalékos csökkenést terveznek.

A lap- és lemeztermékek piaci helyzete 1983-ban javult, de a Bizottság továbbra is kedvezőtlennek ítélte. Az előrebecslések a faforgácslap és farostlemez termékeknel emelkedő tendenciájúak, de azokat még fenntartással kell felfadni. A piaci helyzet jellemzői a következők voltak 1983-ban:

— Kedvezőtlen, hogy a faforgácslap és az építő farostlemez kapacitások ugyanarra a felhasználási területre létesültek.

— Európában valamennyi lap- és lemezféleségre jelentős kapacitástöbbletek jöttek létre, ezért hosszú távon várható a túlkínálat.

— A kínálati piac ellenére szerény piacbővítő lehetőség akad. Ez gyakorlatilag a favázás építkezéseknél rétegelt szerkezetek, rétegelt tartók felhasználás növekedésére vonatkozik.

— A normál rétegelt lemez iránt a kereslet csökkent, a speciális lemezek iránt nőtt.

— Az MDF lap, mint új termék még nem váltotta be teljesen a hozzá fűzött reményeket, jelentős többletkapacitások vannak.

— Erősödött a verseny a rétegelt lemez piacon a távol-keleti, az ázsiai és az Észak-amerikai termelők között. Indonéziában 57 gyár termel, és 3,5 millió m³-t termelnek. A magas termelés egyre nagyobb hatással lesz az európai piacra is.

A faforgácslap piac 1983-ban kedvezően alakult, 1984-ben továbbra is erős exporttörékvés jelentkezik, különösen Csehszlovákiában, Belgium és Jugoszlávia részéről. Farostlemezben a piaci helyzet mérsékelt élénkülése várható. A kivitel erőteljesebb növelését tervezte Ausztria, Csehszlovákia, Svédország és Kanada. Jelentősebb importnövelést irányoz elő NSZK és Anglia. Rétegelt lemezben a piac mérsékelt élénkülése várható, de annak mértékét teljesen az építőipar fejlődése határozza majd meg.

A papír- és rostfa piacot alapvetően befolyásolják a következők:

- a hó- és széldöntés jelentős mennyisége (NDK, CSSzSzk és Lengyelország),
- a magas készletek.

A Fabizottság a felhasználás és a termelés további növekedésével számol. A fenyő papírfa és rostfa piac igen bizonytalan a jelentős hó- és széldöntések felf számolása miatt. Franciaországban pl. 1982 novemberében, mintegy 10 millió m³ fát döntött ki a szél, amiből 2,4 millió m³ többlet papírfa, rostfa árualapot termeltek. Az NSZK-ban a légszennyeződés miatti jelentős kitermelés növeli a

belső értékesítési kényszert és csökkenti az importigényt. A papírfa és rostfa választékoknak egyre nagyobb versenytársa a fa energia célú hasznosításának növekedése.

Tapasztalatok

Az ülés hangulatát meghatározta az, hogy 1983-ban általában megszűnt a több éve tartó csökkenő fakeslet és a piac mérsékelten élénkülő tendenciája. A gazdasági élet az USA-ban, Angliában és néhány Nyugat-európai országban fellendülőben van, másutt az elmúlt évhez viszonyítva alig változott. A szocialista országok gazdasága az elmúlt évinél kissé arányosabban fejlődött. 1984-re a fapiac további mérsékelt élénkülése várható, különösen a fenyő termékekben és a jó minőségű árukból. A kapacitáskihasználás még mindig gond, különösen a lap- és lemezgyárak esetében. A ragasztott szerkezetek piaca az építőipar fejlődésével összehangoltan fejlődik, de inkább szinten marad. Az 1984. évi lakásépítés ütemét szerényebbnek lehet prognosztizálni mint az 1983. évit. A tőkés országok egy részében az új lakások építése, a kisebb alapterületű és egyben szerényebb faigényű lakások, házak felé tolódik el.

A világ erdészeti közvéleményét, a faipart és a fakeskedőket egyre inkább foglalkoztatja és aggasztja az erőket érő környezeti károsítás. Ezek közül leg súlyosabbnak a légköri szennyeződést tartják. A károsításokat követő kényszerkitermelések az éves piaci előrejelzéseket is felborítják és ma még beláthatatlan a jövő faellátására gyakorolt hatásuk.

Csehszlovákia, Lengyelország lap- és lemeztermelés felfutása továbbra is komoly versenytársa lesz a hazai kereskedelemnek. A környező országokban jelentkező hótörések és széldöntések a papírfa piacon túlkínálatot jelentenek.

A fa energia célú hasznosítása és az erdészet-faipar saját energiaszükségletének kielégítése továbbra is az érdeklődés középpontjában van. Kiemelt a teljes technológiai folyamat gépesítésének fontossága.

A fakitermelést több államban visszafogja a költségek (bér-energia és gép) jelentős emelkedése. A késztermékek ára a termelési költségemelkedésekkel nem arányos és a technikai, technológiai korszerűsítések sem ellentételezik azokat.

A fakeskedelem tendenciáinak megítélésében egyre nagyobb szerepet kapnak a nemzeti prognózisok, tanulmányok és a szakértői (team) elemzőmunkák.

Dr. Váradi Géza

Az Erdészeti és Faipari Egyetem tanácsa, oktatói kara mély megrendüléssel értesíti a lap olvasóit, hogy

DR. PALLAY NÁNDOR

ny. tanszékvezető egyetemi tanár, 1983. december 5-én, 81. életévében, 27 évi súlyos betegség után elhunyt.

A fatechnológiai és faanyag-ismerettani kutatásban, oktatásban elévülhetetlen érdemeket szerzett. Professzorunk emlékét az Alma Mater kegyelettel megőrzi.

(Dr. Pallay Nándor munkásságáról 80. születésnapja alkalmából a FAIPAR c. lap 1983. augusztusi számában adtunk részletes tájékoztatást.)

Sopron, 1984. január 10.

Dr. Molnár Sándor
egyetemi főtitkár